

Warszawa, dnia 16 sierpnia 2021 r.

SZEF
URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Jan Józef Kasprzyk

BD1-K0752-0511-6-1/21

w związku z Pana petycją z dnia 17 maja br., dotyczącą zwiększenia wsparcia państwa dla środowiska kombatanckiego, przedstawiam stanowisko Urzędu wyjaśniające negatywne rozpatrzenie petycji.

Polski system wsparcia kombatanatów i ofiar represji systemów totalitarnych jest systemem nie mającym precedensu w Europie. W żadnym kraju nie ma tak wielu osób objętych różnego typu świadczeniami, a i zakres owego wsparcia jest nieporównywalny z tym, co mogą otrzymać kombataneci i ofiary represji w innych krajach. Pomocą państwa objęci są nie tylko sami kombataneci i ofiary represji, ale również wdowy/wdowcy po nich, co również jest rozwiązaniem rzadko występującym w innych krajach.

Każdy kombatanec i osoba represjonowana ma prawo do comiesięcznego dodatku kombatanckiego (239,66 zł), ryczałtu energetycznego (179,81 zł) oraz dodatku kompensacyjnego (35,95 zł), co łącznie daje kwotę 455,22 zł

miesięcznie. Świadczenia te są corocznie waloryzowane, zatem nieprawdziwe są twierdzenia w Pańskim wystąpieniu, że „dodatek kombatancki od kilkunastu lat się nie zmienił”. Każdy kombatant ma również prawo do leczenia poza kolejnością, a także pierwszeństwo do środowiskowej opieki socjalnej i w uzyskaniu miejsca w domu opieki społecznej. Osobom w trudnej sytuacji materialnej specjalnej pomocy pieniężnej może udzielić Szef Urzędu do Spraw Kombatanatów i Osób Represjonowanych.

Dodatkowo, kombatantom będącym inwalidami wojennymi przysługuje prawo do renty inwalidzkiej, z wyjątkową w polskim prawie możliwością częściowego zbiegu świadczeń – w razie zbiegu uprawnień do renty inwalidy wojennego i emerytury z tytułu ubezpieczenia społecznego inwalida wojenny może korzystać jednocześnie z obu świadczeń, z tym ograniczeniem, że jedno z nich (wybrane przez uprawnioną osobę) będzie w tym przypadku wypłacane w wysokości obniżonej o 50%. Renta z tytułu inwalidztwa wojennego jest zwolniona z podatku dochodowego pobieranego od osób fizycznych. Jej średnia wysokość to ponad 2500 zł (dane ZUS, nie posiadamy danych KRUS), do której uprawniony inwalida pobiera 50% „wypracowanej” emerytury na zasadach ogólnych (średnio dodatkowo 1500 zł). Inwalidzi wojenni mają również prawo do bezpłatnego zaopatrzenia w leki oraz do bezpłatnych wyrobów medycznych do określonej wysokości finansowania.

Kolejne świadczenia dla kombatanatów znalazły się w uchwalonej w dniu 15 marca 2019 r. ustawie *o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw*. Przede wszystkim przyznała ona znacznej grupie weteranów walk o niepodległość – tj. inwalidom wojennym – specjalne dodatki do rent w wysokości 850 zł miesięcznie. Jest to urzeczywistnienie konstytucyjnego imperatywu otaczania inwalidów wojennych szczególną opieką.

Ponadto ustawa zwiększyła uprawnienia represjonowanych w PRL żołnierzy służby zastępczej (tzw. żołnierzy-górników), w zasadzie zrównując ich

w uprawnieniach z grupami represjonowanych wskazanymi w ustawie kombatanckiej. Przypomnę, że środowisko żołnierzy-górników tworzą m.in. osoby represjonowane za niesłuszne pochodzenie z rodzin akowskich albo za udział w cywilnych, antykomunistycznych organizacjach młodzieżowych, działających w latach 40. i 50. ubiegłego stulecia.

Nadmienić trzeba również, że rok 2021 to kolejny rok, w którym znacząco rosłą nakłady państwa na pomoc pieniężną udzielaną przez Szefa Urzędu m.in. kombatantom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub zdrowotnej. O ile w 2015 r. środki te wynosiły niespełna 10 mln zł, to w roku bieżącym kwota ta już wynosi blisko 30 mln (podobnie było w roku ubiegłym).

Podjmowane są również inne działania, które zwiększają zakres opieki państwa nad weteranami. Ich przykładem są obowiązujące od końca 2017 r. przepisy, które umożliwiają samorządom zwalnianie weteranów z opłat za pobyt w domach opieki.

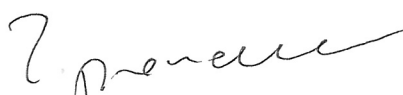
Tak jak pisałem wcześniej, polskie państwo zapewnia również wsparcie dla wdów i wdowców pozostałych po kombatantach i osobach represjonowanych. Otrzymują one co miesiąc ryczałt energetyczny i dodatek kompensacyjny w łącznej wysokości ok. 206 zł. Każda z nich, jeśli się znajdzie w trudnej sytuacji materialnej lub zdrowotnej, może się zwrócić do naszego Urzędu o specjalną pomoc pieniężną. Wdowy po inwalidach wojennych mają prawo do rent rodzinnych, które są z reguły znacząco wyższe niż emerytury przysługujące im na zasadach ogólnych (ich średnia wysokość to 2056 zł). Każda z nich ma również prawo do bezpłatnych leków.

To wszystko sprawia, że trudno znaleźć w Europie kraj, który otaczałby weteranów i pozostałych po nich członków rodzin opieką w większym stopniu niż Polska. Zapewne nie zawsze pozwala to na zaspokojenie wszystkich potrzeb tych osób, ale zakres tej opieki jest adekwatny do możliwości finansowych państwa. Rozważając bowiem problem zwiększenia wysokości świadczeń dla kombatantów, będący zawsze fragmentem szerszej polityki państwa

w dziedzinie socjalnej, musimy też pamiętać o doświadczeniach z początku tego wieku. Zbyt szcudra polityka państwa prowadzona w latach poprzednich doprowadziła do sytuacji, kiedy kombatantów i osoby represjonowane pozbawiono szeregu ulg i świadczeń. W latach 2002-2003 zmniejszono wysokość ulg na przejazdy komunikacją publiczną oraz ograniczono ich zakres, zaniechano waloryzacji świadczeń kombatanckich, pozbawiono inwalidów-represjonowanych oraz wdowy po nich prawa do bezpłatnych leków, przeprowadzono godzącą w prawa części środowiska inwalidów wojennych wymianę książek inwalidy wojennego na tzw. legitymacje osoby represjonowanej itp.

Dobrze byłoby wynieść z tej sytuacji pewną naukę na przyszłość. Otóż przyznawanie przywilejów nawet najbardziej zasłużonym grupom społecznym powinno być zawsze adekwatne do możliwości finansowych państwa – w innym przypadku skończyć może się tak, jak to miało miejsce na początku tego wieku, że trzeba szybko odbierać to, co niedawno przyznano.

Jednocześnie warto zauważyć, że kombatanci są również beneficjentami polityki społecznej adresowanej do ogółu osób starszych w naszym kraju i w ostatnim czasie zyskali takie uprawnienia jak prawo do 13 emerytury/renty czy prawo do uzyskania niektórych leków bez ponoszenia odpłatności za nie. Dodatkowo planuje się znacząco podnieść kwotę wolną od podatku (do 30 000 zł rocznie), co oznacza, że emerytury/renty do wysokości 2500 zł nie będą opodatkowane podatkiem dochodowym, zaś w przypadku emerytur w wyższych kwotach opodatkowaniu będzie podlegała tylko nadwyżka ponad kwotę 2500 zł.

Złup. SZEF URZĘDU
do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych
Tomasz Lis
Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego